

Parlamentul
Republicii Moldova

DGJ-01 nr. 454
21 noiembrie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (implementarea suplimentară în cadrul normativ intern a Recomandărilor Grupului de Acțiune Financiară Internațională) (nr.316 din 06.11.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996 și ale Legii cu privire la actele normative nr.100/2017 și comunică următoarele.

Aspecte de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului, conform prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit Notei de fundamentare, proiectul de lege a fost elaborat de Ministerul Justiției în comun cu Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, în vederea asigurării alinierii legislației naționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului la legislația Uniunii Europene, reprezentând o etapa esențială în realizarea angajamentelor Republicii Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană.

3. Referitor la procedura de înaintare a proiectului de lege spre examinare în Parlament, menționăm că proiectul de lege este marcat cu sigla "UE" și prevede transpunerea parțială a prevederilor din Directiva (UE) nr.2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (CELEX: 32015L0849), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 141/73 din 5 iunie 2015, astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2018/843 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, precum și de modificare a Directivelor 2009/138/CE și 2013/36/UE (în continuare - Directiva (UE) nr.2015/849).

Dosarul de însoțire întrunește condițiile art.40 din Legea nr.100/2017.

4. Conform obiectului de reglementare, proiectul de lege se atribuie la categoria legilor organice, adoptarea acestuia fiind de competența Parlamentului, conform art.66 din Constituție.

Obiecții de ordin conceptual, tehnico-juridic și redacțional

La art. I, Art.III pct.1 – pct.5, Art.V pct.8, se prevede obligația înscrierii în Registrul de stat al persoanelor juridice, Registrul de stat al întreprinzătorilor individuali, Registrul de stat al gospodăriilor țărănești (de fermier), prevăzut în Legea nr.1353/2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) a informațiilor privind datele de identitate a persoanei fizice rezidente responsabile pentru furnizarea și/sau actualizarea informației despre beneficiarul efectiv/beneficiarii efectivi, în conformitate cu Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Atenționăm că, potrivit Capitolului III din Directiva (UE) nr.2015/849, scopul normelor transpuse este – identificarea și accesul la informațiile privind beneficiarii efectivi, dar nu a persoanelor responsabile pentru furnizarea și/sau actualizarea acestor informații. Astfel, cadrul normativ național urmează să reglementeze modul de realizare a scopului propus prin responsabilizarea entităților pentru furnizarea și/sau actualizarea informațiilor, dar fără expunerea acestora, precum și a beneficiarilor efectivi unui risc disproporționat în legătură cu posibilitatea de accesare a informațiilor de către terți.

La examinarea proiectului de lege se va ține cont de prevederile art.30 alin.(5) din Directiva (UE) nr.2015/849, care stabilește că statele membre se asigură că informațiile privind beneficiarul real sunt accesibile în toate cazurile:

- (a) autorităților competente și unităților de informații financiare, fără nicio restricție;
- (b) entităților obligate, în cadrul aplicării măsurilor de precauție privind clientela în conformitate cu capitolul II;
- (c) *oricărei persoane sau organizații care poate demonstra un interes legitim.*

Persoanelor sau organizațiilor menționate la litera (c) de la primul paragraf li se permite accesul cel puțin la numele, luna și anul nașterii, țara de reședință și cetățenia beneficiarului real, precum și natura și amploarea interesului generator de beneficii deținut.

Statele membre pot, în condiții care urmează să fie stabilite în dreptul intern, să prevadă accesul la informații suplimentare care să permită identificarea beneficiarului real. Informațiile suplimentare includ cel puțin data nașterii sau datele de contact, în conformitate cu normele de protecție a datelor.

Totodată, și în cazul transpunerii parțiale a normelor din Directiva menționată, urmează a fi asigurată respectarea pe deplin a garanțiilor prevăzute la alin. (7a), conform cărora în circumstanțe excepționale care urmează să fie stabilite în dreptul intern, în cazul în care accesul menționat la alineatul (4) primul paragraf literele (b), (c) și (d) ar expune beneficiarul real riscului disproporționat, riscului de fraudă, de răpire, de șantaj, de extorcare, de hărțuire, de violență sau de intimidare sau în cazul în care beneficiarul real este un minor sau în stare de incapacitate juridică, statele membre pot prevedea o excepție de la acest acces pentru toate sau o parte din informațiile privind beneficiarul real, de la caz la caz. Statele membre se asigură că aceste excepții sunt acordate pe baza unei evaluări detaliate a caracterului excepțional al circumstanțelor. Dreptul la o cale de atac administrativă a deciziei de exceptare și la o cale de atac judiciară eficientă este garantat. Un stat membru care acordă excepții publice date statistice anuale privind numărul excepțiilor acordate și motivele declarate și raportează datele Comisiei.

Responsabilizarea subiecților în sensul prevederilor proiectului de lege urmează a fi revăzută ținând cont de specificul reglementărilor cadrului normativ în vigoare. Potrivit art.8 alin.(2) din Legea nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, documentele pentru înregistrarea de stat se transmit/depun/expediază organului înregistrării de către fondator sau de către reprezentantul acestuia, împuternicit prin procură autenticată, în modul stabilit de lege, sau prin împuternicire de reprezentare ce se conține în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice. În cazul în care solicitantul acționează prin reprezentant desemnat prin

împuternicire de reprezentare în baza semnăturii electronice, verificarea valabilității împuternicirii respective se realizează prin intermediul sistemului informațional automatizat destinat ținerii Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice.

Art.16 alin.(1) din legea menționată prevede că înregistrarea modificărilor operate în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali se efectuează în modul și în condițiile prevăzute pentru înregistrarea persoanei juridice, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, întru evitarea supra reglementării, urmează a fi examinată posibilitatea responsabilizării subiecților respectivi pentru respectarea procedurii de furnizare și/sau actualizare a Registrului fiduciilor și construcțiilor juridice similare, cu utilizare normelor de trimitere la cadrul normativ în vigoare, după caz.

La Art.II, Codul civil nr.1107/2002

În legătură cu modificarea propusă, precum și întru asigurarea implementării acesteia, urmează a se asigura reglementarea deplină a cadrului normativ cu norme juridice primare de drept procedural. Astfel, urmează a se concretiza procedura de înregistrare a fiduciilor și construcțiilor juridice similare, ținând cont de formele reglementate în Codul civil, contract sau declarație, forma scrisă sau autentică, subiectul responsabil de înregistrare, răspunderea pentru nerespectare a condiției de înregistrare. De asemenea, se va concretiza termenul de înregistrare după încheierea contractului, declarației, eliberarea extraselor din Registru, etc.. Concomitent, reamintim asupra necesității respectării celor trei criterii de calitate a legii, prevăzuți de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.10/2017, conturați prin prisma principiului securității juridice. Potrivit Curții Constituționale, norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. Curtea a statuat că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

La Art. VI, dispoziții finale și tranzitorii, urmează a fi prevăzută dispoziția privind elaborarea și aprobarea de către Guvern a regulamentului privind Registrul fiduciilor și construcțiilor juridice. Întru asigurarea aplicabilității normelor juridice primare la data intrării în vigoare a acestora, urmează a fi prevăzută și intrarea în vigoare a actului normativ secundar.

La Art.III, Legea nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali

La art.17 și art.18, pct.2 și pct.3, noțiunea de "acte oficiale care reflectă" datele cu caracter personal ale persoanei fizice rezidente responsabile pentru furnizarea și/sau actualizarea informației despre beneficiarul efectiv/ beneficiarii efectivi, urmează a fi coordonată cu prevederile altor acte normative, precum Legea nr.173/1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, Codul civil nr.1107/2002 și Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, întru evitarea unor tălmăciri diferite și contradictorii. În sensul normei juridice propuse, considerăm oportună utilizarea noțiunii de acte de identitate din sistemul național de pașapoarte, care este clară și nu necesită a fi argumentată și explicată suplimentar, iar cuvintele "care reflectă" se vor omite, ca fiind de prisos. În caz de necesitate, noțiunea poate fi concretizată prin definirea acesteia, care să conțină specificațiile necesare, după caz, sau norma de trimitere la alt act normativ, care să asigure înțelegerea și aplicarea corectă a normei de reglementare.

La Art.V, Legea nr.308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

La pct.1, noțiunea „furnizor de servicii pentru fiducii sau societăți”, textul definiției urmează a se examina suplimentar întru asigurarea unei înțelegeri corecte, ținând cont de limbajul juridic utilizat în cadrul normativ național.

Astfel, la lit.b) înțelegerea corectă a normei în sensul *exercitării funcției de "secretar", de "partener" în cadrul unei asocieri sau a unei funcții similare legate de alte persoane juridice sau organizarea ca o altă persoană să exercite astfel de funcții*, urmează a fi explicată și concretizată întru evitarea unor tălmăciri diferite, în cazul interpretării în sens larg.

La lit.c) urmează a se concretiza noțiunea de „furnizarea unui *sediu social*” prin completarea textului cu o specificație cum ar fi de ex. „într-un stat membru al Uniunii Europene”. A se vedea de exemplu art.40 alin.(6) din Legea nr.2/2020 privind organismele de plasament colectiv alternative.

La lit.c) și lit.d), cuvintele *"construcție juridică"*, urmează a fi concretizate în scop de rigoare juridică și redacțională. Cadrul normativ în vigoare definește noțiunea de *"întreprindere"* drept, persoană fizică sau juridică ce desfășoară o activitate economică, indiferent de *forma juridică* a acesteia, inclusiv parteneriate sau asociații care desfășoară în mod regulat o activitate economică și noțiunea de *"formă juridică de organizare"*.

La lit.e), cu referire la obiectul cerințelor de divulgare a informațiilor în conformitate cu dreptul Uniunii Europene sau al unor standarde internaționale echivalente. La fel, atenționăm că trimiterea la dreptul Uniunii Europene și la standardele internaționale echivalente are un caracter general, care nu asigură o accesibilitate și aplicabilitate corectă pe deplin la etapa actuală, fiind necesare explicații și concretizări suplimentare.

În acest sens, menționăm că, deși proiectul de lege transpune parțial Directiva (UE) nr.2015/849, în conformitate cu art.54 alin.(4) din Legea nr.100/2017, în cazul în care se impune utilizarea unor noțiuni sau termeni consacrați din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte ori din legislația Uniunii Europene, în proiect se asigură corespunderea acestora termenilor sau, respectiv, noțiunilor consacrate din legislația națională. În temeiul celor enunțate, considerăm necesar revizuirea noțiunilor utilizate în textul definiției menționate în scopul determinării fără echivoc a subiecților incidenți noțiunii date.

La pct.8, art.14 alin.(20¹) cuvintele "prin IBAN" se vor substitui cu cuvintele "prin codul IBAN", întru asigurarea utilizării unei terminologii constante și uniforme, ținând cont de norma de modificare de la alin.(20²) pct.1) lit.c). A se vedea în acest sens noțiunea *"cod unic de identificare"* definită la art.3 din Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică.

La art.17, urmează a se determina scopul modificării în vederea utilizării corecte a termenului de *"promptitudine"*. Norma de modificare urmează a fi revăzută sub aspect redacțional în dependență de caracterul atribuit, imperativ sau permisiv.

La art.23, propunem expunerea articolului în redacție nouă.

La Art.VII, dispozițiile finale și tranzitorii, prevăd intrarea în vigoare a legii la data publicării.

La alin.(2), se stabilește termenul de 6 luni pentru aducerea în concordanță a actelor normative secundare cu prevederile prezentei legi. Urmează a se concretiza modul de punere în aplicare a normelor juridice respective în perioada de 6 luni de la data publicării legii și până la data intrării în vigoare a tuturor actelor normative necesare, întrucât prevederile actului normativ sânt executorii, opozabile tuturor subiecților de drept și, în caz de necesitate, sânt impuse prin forța de constrângere a statului, conform art.4 din Legea 100/2017.

La alin.(4), conform obiectului său de reglementare, norma juridică are caracter permanent și urmează a fi stabilită într-un act normativ cu caracter permanent, întru asigurarea respectării principiilor coerenței, consecutivității și stabilității normelor juridice, prevăzute la art.3 alin.(1) lit.d) din Legea nr.100/2017.

În rezultatul examinării proiectului de lege, comunicăm că acesta poate fi înaintat spre examinare în cadrul ședinței plenare a Parlamentului, conform procedurii reglementare, luând în considerare obiecțiile expuse în prezentul aviz.

 Tatiana MALAI,
Șef adjunct Direcție generală

Ex.: I. Gălușcă
Tel. 579